

Sygn. akt IV Pa 67/24

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2024 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Górny

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 29 kwietnia 2024 roku w Sieradzu

sprawy z powództwa P. H.

przeciwko **Sądowi Okręgowemu w Ł.**

o wynagrodzenie za pracę

na skutek apelacji pozwanego **Sądu Okręgowego w Ł.** od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy w Zduńskiej Woli z 19 marca 2024 roku sygn. akt IV P 79/24 upr

oddala apelację.

Sygn. akt IV Pa 67/24

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 stycznia 2024 roku powód P. H. wniósł o zasądzenie od Sądu Okręgowego w Ł. - tytułem wyrównania wynagrodzenia kwoty 8 055,83 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwot:

- 496,27 zł od dnia 1 lutego 2021 roku do dnia zapłaty,
- 502,73 zł od dnia 1 marca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 509,72 zł od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 maja 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 lipca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 września 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 października 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 listopada 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł od dnia 1 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty,
- 839,45 zł od dnia 30 marca 2022 roku do dnia zapłaty,

oraz kwoty 1 143,76 zł tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie pełnej kwoty wynagrodzenia za rok 2023.

Pozwany Sąd Okręgowy w Ł. nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości.

Sąd Rejonowy Sąd Pracy w Zduńskiej Woli, wyrokiem z 19 marca 2024 roku, zasądził od Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz P. H. kwoty:

- 496,27 zł (czteryście dziewięćdziesiąt sześć złotych i dwadzieścia siedem groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 lutego 2021 roku do dnia zapłaty,
- 502,73 zł (pięćset dwa złote i siedemdziesiąt trzy grosze) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 marca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 509,66 zł (pięćset dziewięć złotych i sześćdziesiąt sześć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 maja 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 czerwca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 lipca 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 sierpnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 września 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 października 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 listopada 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 grudnia 2021 roku do dnia zapłaty,
- 507,10 zł (pięćset siedem złotych i dziesięć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2022 roku do dnia zapłaty,
- 516,13 zł (pięćset szesnaście złotych i trzynaście groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2022 roku do dnia zapłaty,
- 1 143,76 zł (jeden tysiąc sto czterdzieści trzy złote i siedemdziesiąt sześć groszy) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 29 stycznia 2024 roku do dnia zapłaty (pkt 1).

Oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 2).

Wyrokowi w pkt 1 nadał rygor natychmiastowej wykonalności (pkt 3).

Nie obciążył pozwanego obowiązkiem zwrotu opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony (pkt 4).

Wyrok poprzedziły następujące ustalenia i rozważania sądu I instancji:

Powód jest sędzią Sądu Okręgowego w Ł.. W roku 2021 powód otrzymywał wynagrodzenie za pracę ustalone w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - zgodnie z brzmieniem art. 8 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021.

Powyższy stan faktyczny nie był sporny.

Po tychże ustaleniach, sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że, co do zasady, żądanie zasługiwało na uwzględnienie. Sąd wskazał, że zasady ustalania wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych zostały uregulowane w art. 91-91a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm.). Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje (art. 91 § 1 u.s.p.). § 1c art. 91 stanowi, że podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53), z zastrzeżeniem § 1d. Stosownie do § 1d cytowanego przepisu, jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości. Z kolei art. 91 § 2 u.s.p. stanowi, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w § 1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy. W roku 2020, ustawodawca - w co do zasady epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020 r. poz. 2400), zmodyfikował ustrojowy schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowić będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Analogiczne rozwiązanie - stanowiące odstępstwo od uzależnienia wysokości wynagrodzenia sędziego od przeciętnego wynagrodzenia za II kwartał roku poprzedniego - powielono w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022 r. poz. 2445). W kolejnym roku, ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5 444,42 zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Warto w tym miejscu nadmienić, iż w wypadku zastosowania przepisów ustrojowych, pobory ustalano by w korelacji z kwotą 6.156,25 (przeciętne miesięczne wynagrodzenia w II kwartale 2022 r.).

Z powyższego wynika, iż w trzech kolejnych latach wprowadzono istotne i to niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Jednocześnie ustawodawca nie dokonał zmian w ustawie ustrojowej, w tym formalnie nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. Oczywistym jest, iż w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (lex posteriori derogat legi priori) - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., I PZP 12/03 nie publ, wyrok z dnia 12 kwietnia 1994 r., I PRN 12/94, OSNAPiUS 1994/4/61, z dnia 21 czerwca 1994 r., I PRN 38/94, OSNAPiUS 1994/10/162). Nie oznacza to jednakże, iż Sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. Skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na

użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, Sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, III PK 87/11 LEX nr 1619703. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą wskazaną przez Trybunał, podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym.

Od czasu wejścia w życie noweli z 20 marca 2009 r. (Dz. U. Nr 56, poz. 459), jak sygnalizowano na wstępie, wynagrodzenia sędziów ustalane są jako niewaloryzowany iloczyn przeciętnego wynagrodzenia w II kwartale roku poprzedzającego i stosownego mnożnika, podczas gdy wcześniej był to, podlegający waloryzacji, iloczyn kwoty bazowej i owego mnożnika. Ustawodawca przyjął więc - jako instrument urealniania płac - nie waloryzację, lecz koncepcję progresywnego wynagrodzenia, stanowiąc jednocześnie, że w razie zmian niekorzystnych (obniżenia się wynagrodzenia w II kwartale w stosunku do roku poprzedniego) wynagrodzenia sędziów pozostają na niezmiennym poziomie (art. 91 § 1d u.s.p.). Oczywistym celem tych przepisów jest uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). W istocie to właśnie powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Przy takim założeniu, zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach o budżecie, jawi się jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. W tym kontekście powód słusznie powołuje argumentację zawartą w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2012 roku wydanego w sprawie K 1/12. Konstrukcja sporu w wymienionej sprawie była co do zasady analogiczna. Kwestionowaną ustawą o budżecie ustawodawca unormował bowiem podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego (art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1) w roku 2012, w oparciu o przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2010 r. Odstąpiono tym samym od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku poprzedniego. W sferze faktycznej wynagrodzenia tej grupy pozostały w 2012 r. na tym samym poziomie, co w 2011 r. Trybunał Konstytucyjny uznał zakwestionowaną regulację, polegającą w istocie na jednorocznym „zamrożeniu” wynagrodzeń, za zgodną z Konstytucją. W dużej mierze, jak uzasadniał, stanowisko to było efektem incydentalnego charakteru rzonego rozwiązania oraz uwzględniało trudną sytuację finansową państwa, zagrażającą równowadze budżetowej, stanowiącej wartość konstytucyjną, konkurencyjną wobec wartości określonych w art. 178 Konstytucji. Jednocześnie organ uszczegółowił warunki, od wystąpienia których uzależniona jest skuteczność następczych działań legislacyjnych ustawodawcy.

W ocenie Trybunału:

- wynagrodzenia powinny być kształtowane w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość ze strony władzy wykonawczej,
- wynagrodzenia powinny w dłuższym okresie czasu wykazywać tendencję wzrostową, nie mniejszą, niż przeciętne wynagrodzenie w sferze budżetowej,

- w trudnej sytuacji budżetu państwa wynagrodzenia powinny być bardziej, niż wynagrodzenia wszystkich innych funkcjonariuszy i pracowników sfery budżetowej - chronione przed nadmiernie niekorzystnymi zmianami,
- niedopuszczalne jest obniżenie w drodze normatywnej nominalnej wysokości wynagrodzenia, z wyjątkiem sytuacji, o której stanowi art. 216 ust. 5 Konstytucji (przekroczenia konstytucyjnego limitu zadłużenia).

Trybunał podkreślił, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazano w szczególności, że zamrożenie wynagrodzeń może być tolerowane tylko wyjątkowo i nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką.

Już tylko w oparciu o powołane konstatacje, nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi pozostaje trzykrotne odstępianie przez ustawodawcę od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów. W ocenie Sądu, takie działanie ustawodawcy całkowicie przeczy zasadzie z art. 178 Konstytucji.

Zdaniem Sądu Rejonowego, niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w latach 2020 -2023, nie daje pogodzić się również z art. 2 ustawy zasadniczej. Zgodnie z jego treścią Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W świetle tej zasady, adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacje prawne nie będą zmieniane na ich niekorzyść w sposób arbitralny, w oderwaniu od innych uchwalanych w tym samym okresie regulacji prawnych. Z jednej strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych. Dla przykładu, „ograniczenia budżetowe” nie przeszkodziły przyjęciu rozwiązań zawartych w ustawie z 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834), która zmieniła ustawę z 21 listopada 2021 r. o pracownikach samorządowych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1282, ost.zm. Dz. U. z 2021 r. poz. 1834). Ustawa nowelizująca i nowe rozporządzenie Rady Ministrów z 25 października 2021 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz. U. poz. 1960) weszły w życie w listopadzie 2021 roku. Ze wskazaną datą wprowadzono istotne zmiany dotyczące wynagrodzeń osób wchodzących w skład organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego oraz diet radnych, zwiększając wartość ich uposażeń. Minimalne wynagrodzenie ww. osób nie może być niższe niż 80% maksymalnego wynagrodzenia określonego dla poszczególnych stanowisk w przepisach wydanych na podstawie art. 37 ust. 1 tejże ustawy. Ustalono przy tym, że maksymalne wynagrodzenie na danym stanowisku stanowi suma maksymalnego poziomu wynagrodzenia zasadniczego oraz maksymalnego poziomu dodatku funkcyjnego, a w przypadku wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), starostów oraz marszałków województwa także kwoty dodatku. Po drugie podniesiono poziom maksymalnego wynagrodzenia ww. osób decydując, że nie może ono przekroczyć w okresie miesiąca 11,2-krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw. Przed nowelizacją maksymalny poziom nie mógł przekroczyć 7 krotności kwoty bazowej. W ustawie budżetowej na rok 2021 kwota ta została określona na poziomie 1789,42 zł. Oznacza to wzrost maksymalnego wynagrodzenia z 12.525,94 zł na 20.041,50 zł. Ustawa nowelizująca dokonała także zmian we wszystkich trzech ustrojowych ustawach samorządowych w zakresie maksymalnego poziomu diet przysługujących radnym. Po nowelizacji wysokość diet przysługujących radnemu nie może przekroczyć w ciągu miesiąca łącznie 2,4 krotności kwoty bazowej określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1658). Tym samym maksymalna dieta radnego może wynieść 4.294,61 zł zamiast dotychczasowych 2.684,13 zł (1,5 krotności kwoty bazowej). Także w tym przypadku znowelizowane przepisy mają zastosowanie do ustalania wysokości diet od dnia 1 sierpnia 2021 r. Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 2021 r., (Dz. U. z 2021 r. poz. 1394) z dniem 1 sierpnia 2021 r. zmieniono rozporządzenie w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Jego zapisy w sposób istotny zwiększyły mnożniki kwoty bazowej, stanowiącej podstawę ustalenia wartości uposażenia osób nim objętych. Wreszcie z mocy ustawy z dnia

17 września 2021 r. o zmianie ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1834) ze skutkiem od 1 listopada 2021 r. zwiększono wartość uposażenia Prezydenta RP. Biorąc pod uwagę opisane nowelizacje, trudno mówić o konsekwencji ustawodawcy i korelacji między uzasadnieniem ustaw okołobudżetowych, a faktyczną sytuacją gospodarczą. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji.

Reasumując, Sąd uznał, iż przepisy około budżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powodowi wynagrodzeń (w roku 2021) są sprzeczne z omówionymi art. 178 ust. 2 i art. 2 ustawy zasadniczej. W odniesieniu do przepisów ustaw okołobudżetowych kształtujących wynagrodzenia sędziów w roku 2023, wypowiedział się ostatecznie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 8 listopada 2023 roku wydanym w sprawie K 1/23 (uznając je za niekonstytucyjne). Sąd nie pozbawia ustawodawcy prawa do kształtowania wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze publicznej, w tym sędziów. Zdaniem Sądu, wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty swej jednorazowe regulacje okołobudżetowe.

W rezultacie powyższych rozważań Sąd uznał z uzasadnione wyrównanie wynagrodzenia powodowi zgodnie z brzmieniem art.91-91a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

W zakresie wysokości roszczenia za poszczególne miesiące, Sąd zweryfikował żądanie pozwu w oparciu o stanowisko pracodawcy. W konsekwencji, Sąd obniżył dochodzone przez wnoszącego kwoty, w tym żądanie za miesiąc marzec 2021 roku oraz należność z tytułu wyrównania dodatkowego wynagrodzenia rocznego (zgodnie z rozliczeniem pracodawcy). Odmienne od żądania orzeczono również co do daty początkowej odsetek od dodatkowego wynagrodzenia rocznego. W tym zakresie uwzględniono art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz. U. 2023.1690 t.j.). Jak stanowi regulacja, wynagrodzenie roczne wypłaca się nie później niż w ciągu pierwszych trzech miesięcy roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje to wynagrodzenie. W konsekwencji, skoro datą wymagalności roszczenia z wymienionego tytułu jest 31 marca roku kolejnego, odsetki, zgodnie z treścią art. 481 k.c. należą się każdorazowo od dnia 1 kwietnia. Za zasadne Sąd uznał również żądanie w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie w wypłacie wyrównania wynagrodzenia za rok 2023 (uiszczonego 11 grudnia 2023 roku).

Mając na uwadze powyższe orzeczono jak w pkt 1 i 2 wyroku.

Wyrokowi w pkt 1 nadano rygor natychmiastowej wykonalności (art. 477² k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., odstępując od obciążenia nimi pracodawcy. W realiach niniejszej sprawy pozwany - dysponent środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń, nie miał w zasadzie wpływu na faktyczną wysokość wypłacanych uposażeń. Prezes Sądu nie posiada nadto uprawnień w zakresie oceny zgodności z Konstytucją obowiązujących regulacji prawnych. W konsekwencji, nałożenie na pracodawcę obowiązku zwrotu kosztów byłoby, zdaniem Sądu, krzywdzące.

Z rozstrzygnięciem Sądu Rejonowego w części, tj., co do punktów 1 i 3, nie zgodził się pozwany i wywiódł apelację, gdzie zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

1) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) poprzez błędne uznanie, że są one sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powodowi uposażenia w okresach obowiązywania wymienionych ustaw;

2) art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) w zw. z art. 91 § 1 c z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217), poprzez dokonanie błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku - w tym powódki - w 2021 roku winno być przyjęte przeciętne

wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2020, mimo, iż art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku - stanowił, iż w roku 2020 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego;

W oparciu o powołane zarzuty, apelujący wnosił o zmianę wskazanego w *petitum* apelacji wyroku, poprzez oddalenie powództwa w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 1 wyroku, na wypadek nieuwzględnienia apelacji - na podstawie art. 102 k.p.c. - o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego a to wobec faktu, iż Pani powódka jest zwolniona od kosztów sądowych w sprawie, a pozwany jest jedynie dysponentem środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń i dysponuje jedynie kwotami odniesionymi do wartości tychże świadczeń ustalonych zgodnie z regulacjami ustaw o budżecie, a nadto pozwany nie miał żadnego wpływu na proces legislacyjny, w tym na treść przepisów kolejnych ustaw o budżecie, a jako dysponent środków budżetowych przekazywanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń sędziów - nie miał możliwości ustalania ich w innej wysokości, niż zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się wyłącznie do dokonania przez sąd oceny, czy wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku winny być w roku 2021, 2022 naliczane według przepisów ustaw o budżecie na 2021 i 2022 rok, które odpowiednio na okres roku 2021, 2022 zmieniły podstawę naliczania wynagrodzenia sędziów i uposażenia sędziów w stanie spoczynku. Sąd I instancji dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych co do okoliczności determinujących wysokość uposażenia powódki, co więcej okoliczności te nie były przez pozwanego kwestionowane. Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że „w roku 2021 powódka otrzymywała uposażenie ustalone w oparciu o przeciętne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - zgodnie z brzmieniem art. 12 ustawy z 19 listopada 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021. W kolejnym roku, uposażenie powódki wypłacano z uwzględnieniem przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku 2020 (ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego) - na podstawie art. 8 ustawy z 17 grudnia 2021 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022. Gdyby uposażenie wypłacano powódce w wysokości, o której mowa w art. 91 § 1 c w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w okresie od 1 stycznia roku 2021 do 31 grudnia 2022 roku, otrzymałaby je w kwocie wyższej o 20 153,76 zł(...)” Mimo złożonego w odpowiedzi na pozew wniosku o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c. do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23, tj. sprawy z wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, rozpoznawanej łącznie ze sprawami K 3/23 z wniosku Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz K 4/32 z wniosku Krajowej Rady Sądownictwa, w sprawie niezgodności z Konstytucją RP określonych przepisów ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz. U. z 2022. poz. 2666), w szczególności, że art. 8 i 9 owej ustawy są niezgodne z art. 178 ust.2 w. zw. z art. 178 ust. 1 oraz art. 173 i art. 10 ust. 1, art. 2, art. 31 ust.3 Konstytucji RP - Sąd I instancji odmówił zawieszenia postępowania wskazując, że sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym i nie narusza to kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania, określony w art. 188 Konstytucji RP. Sąd I instancji ocenił, że ustawodawca - mimo formalnego wprowadzenia w życie kolejnych ustaw o budżecie zmieniającego na kolejne lata 2021, 2022 i 2023 podstawę wynagrodzenia sędziów przewidzianą od 2009 roku w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku o ustroju sądów powszechnych - dokonał owej zmiany w sposób wadliwy, tj. z naruszeniem art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji RP. Sąd wskazuje m.in. „Oczywistym celem tych przepisów jest uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału

Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). W istocie to właśnie powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Przy takim założeniu, zmiana zasad wynagradzania w epizodycznych ustawach o budżecie, jawi się jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji. (...) trudno mówić o konsekwencji ustawodawcy i korelacji między uzasadnieniem ustaw o budżecie, a faktyczną sytuacją gospodarczą. Dowolność i uznaniowość działania prawodawcy stanowi jednoznaczne odstępstwo od zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji. Reasumując, Sąd uznał, iż przepisy o budżecie, stanowiące podstawę wypłacanych powódce uposażeń (w roku 2021 i 2022) są sprzeczne z omówionymi art. 178 i art. 2 ustawy zasadniczej. Sąd nie pozbawia ustawodawcy prawa do kształtowania wynagrodzenia osób zatrudnionych w szeroko rozumianej sferze publicznej, w tym sędziów. Zdaniem Sądu, wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty swej jednorazowe regulacje o budżecie. W rezultacie powyższych rozważań Sąd uznał za uzasadnione wyrównanie uposażenia powódki zgodnie z brzmieniem art. 91-91a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych. Wobec tego, iż wysokość żądania za poszczególne miesiące nie była kwestionowana, Sąd zasądził kwoty dochodzone pozwem. ”

W ocenie pozwanego, Sąd I instancji po dokonaniu prawidłowych ustaleń faktycznych, dokonał błędnej wykładni przepisów prawa, poprzez uznanie, że przepisy o budżecie, na podstawie których zmieniono na rok 2021, 2022 i 2023 podstawę naliczania wynagrodzeń sędziów - są sprzeczne z art. 178 § 1 i 2 oraz art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a w konsekwencji, że nie mogły i nie mogą stanowić podstawy do ustalenia wysokości i wypłaty należnego powódce uposażenia w okresach ich obowiązywania wskazanych w pozwie, tj. w 2021 i 2022 roku. Apelujący przypomniał sądowi, że ustawy o budżecie na rok 2021, 2022 i 2023 wprowadziły odmienne zasady obliczania wynagrodzeń sędziów, a tym samym uposażeń sędziów w stanie spoczynku w roku 2021, 2022 i 2023. Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2021- w roku 2021 podstawą ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziów, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2019 roku ogłoszone w komunikacie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a zgodnie z art. 8 ust 1 i 2 ustawy o budżecie na 2022 rok - w roku 2022 podstawą ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziów, o której mowa w art. 91§1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 roku ogłoszone w komunikacie przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwiększone o 26 zł. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 202 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 w 2023 roku podstawą wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 2072, ze zm.: dalej: p.u.s.p.) stanowi kwota w wysokości 5 444,42 zł. Ma mieć ona przy tym zgodnie z art. 8 ust. 2 wspomnianej ustawy zastosowanie jako podstawa określenia wynagrodzenia sędziego, ujętego w odrębnych przepisach. Tym samym - skoro wszystkie wymienione ustawy w powołanych przepisach wprost odnoszą się do art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych - to mimo braku jednoczesnych regulacji, że roku 2021, 2022 czy 2023 uchylone, czy też zawieszono jest stosowanie art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych - przyjąć należy, że stanowią one wobec owego przepisu uregulowanie szczególne. Przepisy o budżecie na rok 2021 (art. 12 ust. 1), 2022 (art. 8 ust. 1) oraz na rok 2023 (art. 8 ust. 1 i 2) jako przepisy szczególne zmieniły na czas określony ogólne zasady ustalania wysokości wynagrodzeń sędziów i uposażeń sędziów w stanie spoczynku, do których prawo nabywane jest co do zasady na podstawie art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych odpowiednio w roku 2021, 2022 i 2023. Uznając za w pełni zasadny postulat ochrony prawa sędziów do wynagrodzenia ustalanego na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.), w sposób powiązany na stałe z wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę za drugi kwartał roku poprzedniego, nie można jednocześnie pominąć faktu, że ustawy o budżecie na rok 2021, 2022 i 2023 zostały uchwalone i opublikowane w Dzienniku Ustaw, każda z nich jest aktem normatywnym powszechnie obowiązującym. Bez względu zatem na ocenę zasadności, czy prawidłowości wprowadzonych owymi ustawami zmian - konieczność

stosowania przepisów obowiązujących w danym roku ustawy o budżecie i rozstrzygnięcia kolizji zachodzącej pomiędzy jej przepisami, a przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.) wynika z zasady *lex specialis derogat legi generali* oraz *lex posteriori derogat legi priori*. Tym samym Prezes Sądu Okręgowego w Ł., jak również każdy Prezes jakiegokolwiek innej jednostki sądownictwa nie mógł i nie może nie stosować przepisów obowiązującej w danym roku ustawy o budżecie, będącej powszechnie obowiązującym aktem normatywnym. Z tych wszystkich przyczyn, w ocenie pozwanego Sąd I instancji dokonał wadliwej oceny prawnej co do tego, że mimo formalnego obowiązywania obowiązującej w 2021 i 2022 roku ustawy o budżecie i powinności rozstrzygnięcia kolizji zachodzącej pomiędzy jej przepisami, a przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2023.2017 t.j.) na podstawie zasady *lex specialis derogat legi generali* oraz *lex posteriori derogat legi priori* - uposażenie powódki winno być wyliczane i wypłacane z pominięciem obowiązującej w danym roku ustawy o budżecie, będącej powszechnie obowiązującym aktem normatywnym. W uzasadnieniu poglądu, że sąd I instancji winien był - zgodnie z wnioskiem pozwanego - zawiesić postępowanie do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny postępowania toczącego się pod sygn. akt K 1/23 - wskazać trzeba, że w dotychczasowym orzecznictwie TK oraz SN przez szereg lat nie utrwalił się jeden pogląd co do kwestii, czy sądy powszechne mogą samodzielnie odmawiać zastosowania przepisu ustawy, jeżeli stwierdzają jego niezgodność z Konstytucją. Przez wiele lat Trybunał Konstytucyjny prezentował pogląd, że bezpośrednio stosowania Konstytucji nie przyznaje kompetencji do kontroli konstytucyjności obowiązującego ustawodawstwa sądom, ani innym organom powołanym do stosowania prawa, bowiem artykuł 188 Konstytucji RP zastrzegł do wyłącznej kompetencji Trybunału Konstytucyjnego orzekanie w wymienionych w nim sprawach bez względu na to, czy rozstrzygnięcie ma mieć charakter powszechnie obowiązujący, czy też ma ograniczać się tylko do indywidualnej sprawy. Wielokrotnie również Sąd Najwyższy wskazywał, że jeżeli sąd jest przekonany o niezgodności przepisu z Konstytucją lub ma w tym względzie wątpliwości, powinien na podstawie art. 193 Konstytucji RP zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego z odpowiednim pytaniem prawnym (tak m.in. wyroki Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2002 r., III CKN 326/01, z dnia 30 października 2002 r., V CKN 1456/00, z dnia 3 grudnia 2008 r., V CSK 310/08; z dnia 27 stycznia 2010 r., II CSK 370/09, czy z dnia 24 listopada 2015 r., II CSK 517/14, LEX nr 1940564). Jednocześnie bezwzględnie wskazać trzeba, że wielokrotnie prezentowany był i jest pogląd przeciwny, wyrażony choćby w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2001 r., III ZP 12/01, w której Sąd Najwyższy podkreślił, że przedmiotem orzekania sądu jest indywidualny stosunek społeczny, a nie orzekanie o prawie, do czego kompetentny jest Trybunał Konstytucyjny, że praktyka odmawiania stosowania przez sądy ustaw, które są zdaniem sądów niekonstytucyjne, wynika z przywoływanej zasady nadrzędności Konstytucji wyrażonej w art. 8 ust. 1 i nakazu bezpośredniego jej stosowania, wyrażonego w art. 8 ust. 2 Konstytucji RP, że do bezpośredniego stosowania Konstytucji przez sąd (art. 8 ust. 2) dochodzi wówczas, gdy sąd stwierdzi istnienie konfliktu między normami konstytucyjnymi a przepisem ustawy, który ma zastosować, szczególnie gdy owa sprzeczność jest oczywista. Jednocześnie, na wypadek nieuwzględnienia apelacji - analogicznie jak w odpowiedzi na pozew, na podstawie art. 102 k.p.c. apelujący wnosił o nieobciążanie pozwanego kosztami postępowania sądowego, w tym ewentualnymi kosztami zastępstwa procesowego a to wobec faktu, że Pani powódka jest zwolniona od kosztów sądowych, a pozwany jest jedynie dysponentem środków budżetowych przekazanych na realizację wynagrodzeń i uposażeń i dysponuje jedynie kwotami odniesionymi do wartości tychże świadczeń ustalonych zgodnie z regulacjami ustaw o budżecie.

Powód wnosił o oddalenie apelacji, wywodził jak w pozwie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego jest niezasadna, bowiem sąd pierwszej instancji wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje oparcie w całokształcie niespornych okoliczności faktycznych sprawy. Zdaniem Sądu Okręgowego, na powyższe wskazuje uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji, które posiada wszystkie elementy niezbędne, jak też dane pozwalające na kontrolę rozstrzygnięcia w granicach apelacji. Co do apelacji zauważenia wymaga, że wniesiona przez fachowego pełnomocnika zarzuca wyłącznie naruszenie przepisów prawa materialnego, natomiast nie formułuje żadnych zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, zmierzających do zmiany ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy. W tej sytuacji, skoro apelujący nie sprecyzował żadnego zarzutu naruszenia prawa

procesowego, a tym samym nie podważał ustaleń faktycznych, Sąd Okręgowy brał pod uwagę jedynie zgłoszone zarzuty naruszenia prawa materialnego, które w okolicznościach faktycznych sprawy ocenić należy jako chybione. Wątpliwie tu podkreślić, że naruszenie prawa materialnego może polegać na błędnej jego wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu. Błędna wykładnia prawa polega na błędnym zrozumieniu treści lub znaczenia normy prawnej. Z kolei naruszenie prawa przez niewłaściwe jego zastosowanie, to, jak słusznie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z 25 marca 1999 roku, III CKN 206/98 (OSNC 1999, nr 10, poz. 183), kwestia prawidłowego odniesienia normy prawa materialnego do ustalonego stanu faktycznego, sprawa właściwego skonfrontowania okoliczności stanu faktycznego z hipotezą odnośnej normy prawnej i poddanie tego stanu ocenie prawnej na podstawie treści tej normy. W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy nie dopuścił się żadnej ze wskazanych postaci naruszenia prawa materialnego. W ocenie sądu odwoławczego, nie tracąc z pola widzenia treści Wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023 roku sygn. akt K 1/23 (Dz. U. z 15 listopada 2023 roku poz. 2479), gdzie TK orzekł, że art. 8 i art. 9 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 są niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 1), art. 7 ustawy powołanej w punkcie 1 jest niezgodny z art. 195 ust. 2 Konstytucji (pkt 2), zarzuty apelującego w postaci naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach ustawy okołobudżetowej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r, poz. 2400) w zw. z art. 91 § 1 c z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217) poprzez jego ich niezastosowanie w wyniku dokonania błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów w 2021 roku winno być przyjęte przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2020, mimo, iż art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 19 listopada 2020 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowią, iż W roku 2020 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072), stanowi przeciętne wynagrodzenie drugim kwartale 2019 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego oraz art. 8 ust. 1 i 2 ustawy z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2021 r. poz. 2445) w zw. z art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2023 poz. 217) poprzez jego niezastosowanie w wyniku dokonania błędnej oceny, że podstawą wyliczenia wynagrodzenia sędziów - w tym Pani powódki - w 2022 roku winno być przyjęte wynagrodzenie w drugim kwartale roku 2021, mimo, iż art. 8 ust 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku - stanowiący *lex specialis* i *lex posterior* w stosunku do ustawy z dnia 27 lipca 2021 roku - stanowią, iż W roku 2022 podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego, o której mowa w art. 91 § 1c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236), stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2020 r. ogłoszone w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, zwiększone o 26 zł., są chybione.

Na potrzeby niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w pełni akceptuje poglądy prawne i wykładnię stosowania prawa w zakresie wynagrodzenia sędziów, wyrażone przez Sąd Rejonowy. Przede wszystkim, zasady ustalania wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych zostały uregulowane w art. 91-91 a w zw. z art. 100 § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 365 z późn. zm.). Wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje jedynie staż pracy lub pełnione funkcje (art. 91 § 1 u.s.p.). Art. 91 § 1c cyt. ustawy statuuje zasadę, że podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53), z zastrzeżeniem § 1d. Stosownie do § 1d cytowanego przepisu, jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w §1c, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedzającego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego w dotychczasowej wysokości. Art. 91 § 2 u.s.p. stanowi, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawkach, których wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego, o której mowa w §1c. Stawki wynagrodzenia zasadniczego na poszczególnych stanowiskach sędziowskich oraz mnożniki, służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów w poszczególnych stawkach, określa załącznik do ustawy. Sędziemu przechodzącemu lub przeniesionemu w stan spoczynku z powodu wieku, choroby lub utraty sił przysługuje uposażenie

w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku (art. 100§2). Celem tych przepisów było uniezależnienie wysokości wynagrodzeń sędziów, mających odpowiadać godności urzędu (art. 178 ust. 2 Konstytucji), od wahań koniunktury gospodarczej, w tym przejściowych trudności finansowych kraju. Sędziowie są jedyną grupą zawodową w Polsce, której Konstytucja gwarantuje prawo do wynagrodzenia „odpowiadającego godności urzędu oraz zakresowi ich obowiązków”. Art. 178 ust. 2 ustawy zasadniczej wyznacza, chociaż w sposób mało precyzyjny, pewien konieczny standard, który musi być respektowany przez ustawodawcę przy ustalaniu ustawowych zasad wynagradzania sędziów (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 4 października 2000 r., sygn. P 8/00, OTK ZU nr 6/2000, poz. 189). Powiązanie wynagrodzeń sędziów z przeciętnym wynagrodzeniem - chroni je przed związanym z inflacją spadkiem siły nabywczej, a dzięki mechanizmowi swoistej samoczynnej podwyżki wynagrodzenia zasadniczego i dodatków funkcyjnych - gwarantuje, że wynagrodzenie wzrośnie w wypadku dobrej kondycji gospodarki narodowej. Celem tego mechanizmu jest nie tylko odniesienie wynagrodzeń sędziów do obiektywnego wskaźnika, ale i uniezależnienie procesu ich ustalania od ingerencji władzy wykonawczej i ustawodawczej. Już w 2020 roku, pomijając ww. przepisy ustrojowe, ustawodawca, w epizodycznej regulacji - ustawie z 19 listopada 2020r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2021 (Dz. U. z 2020r. poz. 2400), zmodyfikował zagwarantowany schemat kształtowania wynagrodzenia sędziego, określając (art. 8), że podstawę jego wyliczenia stanowią będzie przeciętne miesięczne wynagrodzenie z II kwartału roku 2019 ogłaszane w trybie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Podobna, odnosząca się do niniejszego procesu regulacja, znalazła się w ustawie z 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 (Dz. U. z 2022r. poz. 2445). W kolejnym roku, ustawodawca zdecydował się powiązać wysokość wynagrodzenia sędziego z kwotą 5444,42zł, wprost określoną w art. 8 ustawy z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023. Rację ma więc sąd pierwszej instancji, że w trzech kolejnych latach, w tym w 2022 roku, wprowadzono istotne i to niekorzystne z punktu widzenia zatrudnionego sędziego, odstępstwa w zakresie kształtowania jego wynagrodzenia. Co ważne dla sprawy, ustawodawca nie dokonał jednoczesnych zmian w ustawie ustrojowej, nie zawiesił i nie uchylił żadnego z zawartych w niej przepisów. Oczywiście jest również dla sądu odwoławczego, że w sytuacji wątpliwości dotyczącej mocy obowiązującej przepisów o sprzecznej treści, zawartych w aktach prawnych wydanych w różnym czasie i w wypadku, gdy przepisy późniejsze nie uchylają wcześniejszych, należy przyznać prymat przepisowi późniejszemu (lex posteriori derogat legi priori). Nie oznacza to jednakże, iż sąd pozbawiony jest prawa do oceny, czy „nowe” regulacje pozostają w zgodności z normami rangi konstytucyjnej. W ocenie Sądu Okręgowego, skoro Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej, jej przepisy stosuje się bezpośrednio, zaś sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP), to istnieje możliwość samodzielnego dokonania przez sąd oceny zgodności przepisów ustawowych z Konstytucją na użytek rozpoznawanej sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2016 roku, III KRS 45/12, Lex nr 2288955). Obowiązkiem sądów jest wymierzanie sprawiedliwości (art. 10 ust. 2 i art. 175 ust. 1 Konstytucji). Sędzia nie może stosować ustaw bez uwzględnienia kontekstu konstytucyjnego. W konsekwencji, w jednostkowej sprawie, sąd może odmówić stosowania przepisu ustawy lub rozporządzenia, jeżeli stwierdzi jego sprzeczność z prawem hierarchicznie wyższym. Nie narusza to przy tym kompetencji Trybunału Konstytucyjnego, który ma inny przedmiot orzekania (art. 188 Konstytucji) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2012 roku, III PK 87/11 LEX nr 1619703. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wywołuje ten skutek, że zakwestionowane przepisy tracą moc z chwilą wskazaną przez Trybunał, podczas gdy stwierdzenie takiej niezgodności przez sąd jest podstawą do odmowy zastosowania zakwestionowanego przepisu w toku rozpoznawania określonej sprawy, pomimo, że formalnie przepis ten pozostaje w systemie prawnym. Przy takim założeniu, rację ma sąd pierwszej instancji, że zmiana zasad wynagradzania i to w epizodycznej ustawie o budżecie, jawić się musi jako oczywiście sprzeczna z art. 178 ust. 2 Konstytucji.

Powód słusznie powołuje argumentację zawartą w uzasadnieniu do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 2012 roku, wydanego w sprawie K 1/12. Tamże, kwestionowaną ustawą o budżecie ustawodawca unormował podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego oraz sędziego Sądu Najwyższego (art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1) w roku 2012, w oparciu o przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale 2010 r. Odstąpiono tym samym od ogólnej zasady ustalenia wynagrodzenia w korelacji do przeciętnego wynagrodzenia z II kwartału roku

poprzedniego. Trybunał podkreślił, że w demokratycznym państwie prawa, opartym na trójpodziale władz, nie jest dopuszczalne, by jedna z nich, była przez pozostałe władze osłabiana, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do uzależnienia od pozostałych władz i obniżyć jej autorytet. Wskazano w szczególności, że zamrożenie wynagrodzeń może być tolerowane tylko wyjątkowo i nie może w żadnym wypadku stać się ono systematyczną praktyką, jak w niniejszej sprawie. Nawiązując do powyższego, należy zaakceptować pogląd Sądu Rejonowego, że nie do pogodzenia z wartościami konstytucyjnymi pozostaje odstępianie przez ustawodawcę od ustrojowego modelu wynagradzania sędziów. Takie działanie władzy ustawodawczej całkowicie przeczy zasadzie z art. 178 Konstytucji.

Ma również rację sąd pierwszej instancji twierdząc, że wskazana niekorzystna zmiana w zakresie wynagradzania sędziów w roku 2021 i 2022, nie daje pogodzić się z art. 2 Konstytucji. Zgodnie z jego treścią, Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. W świetle tej zasady, adresaci norm prawnych mają prawo oczekiwać, że regulacje prawne nie będą zmieniane na ich niekorzyść w sposób arbitralny, w oderwaniu od innych uchwalanych w tym samym okresie regulacji prawnych. Co ważne, z jednej strony prawodawca odchodzi od ukształtowanych, stabilnych zasad wynagradzania sędziów, z drugiej zaś podwyższa uposażenia innych grup zawodowych, jak to przytoczył Sąd Rejonowy.

Ostatecznie, Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że przepisy okołobudżetowe, stanowiące podstawę wypłacanych powódce wynagrodzeń w roku 2021 i 2022, są sprzeczne z art. 178 ust. 2 i art. 2 ustawy Zasadniczej, a wprowadzenie ewentualnych zmian winno nastąpić w drodze nowelizacji ustawy ustrojowej, nie zaś w oparciu o epizodyczne, z istoty jednorazowe regulacje okołobudżetowe. Trybunał Konstytucyjny, w powołanym na wstępie wyroku z 8 listopada 2023 roku, zajął tożsamy pogląd na wysokość wynagrodzenia sędziów w roku następnym, 2023. Przedmiotem zainteresowania Trybunału była podobna konstrukcja prawna, tj. regulacja ujęta w kolejnej czasowo ustawie, ustawie z 1 grudnia 2022 roku o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

Należy jeszcze raz stanowczo podkreślić, że sąd odwoławczy nie neguje, co do zasady, możliwości szczególnego wobec przepisu art. 91 § 1 c ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 217), uregulowania waloryzacji wynagrodzeń sędziów, o ile taka szczególna regulacja spełnia standardy konstytucyjne omówione szerzej w uzasadnieniach wyroków Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie K 1/12 (OJ1K-A 2012, nr 11, poz. 134) i z dnia 8 listopada 2023 roku (K 1/23, OTKZ U A/2023, poz. 80). Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2022 tego standardu nie spełnił, gdyż, analogicznie jak przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023, nie spełnia wynikającego z art. 178 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i wskazanego w uzasadnieniach przywołanych wyroków Trybunału Konstytucyjnego wymogu kształtowania wynagrodzeń sędziów w sposób wykluczający jakąkolwiek uznaniowość – zarówno wobec całej tej grupy zawodowej - ze strony władzy wykonawczej, jak i w odniesieniu do poszczególnych sędziów. Chociaż art. 8 ust. 1 ustawy okołobudżetowej na rok 2022 nie był przedmiotem rozstrzygnięcia wyroku TK z dnia 8 listopada 2023 roku, to w uzasadnieniu tego wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „O ile regulacja rozpatrywana w sprawie o sygn. K 1/12 miała charakter incydentalny, o tyle ma charakter de facto systemowego usankcjonowania rozwiązania de iure incydentalnego. Z uwagi na szczególną formę ustawy okołobudżetowej, która, tak jak ustawa budżetowa, obowiązuje jedynie przez rok budżetowy, nie należy przedmiotu kontroli rozpatrywać bez kontekstu rozwiązań w tym zakresie przyjętych w latach poprzednich. Przepisy ustaw okołobudżetowych na lata 2021-2023 (oraz rozwiązanie przyjęte w projekcie ustawy okołobudżetowej na 2024 r.) w istocie stanowią specyficzne pod kątem zakresów temporalnych nowe zasady ustalania podstawy zasadniczych wynagrodzeń sędziowskich. Rozwiązania unormowane w przedmiocie kontroli, czyli art. 7, art. 8 i art. 9 ustawy okołobudżetowej na 2023 r., nie tylko nie są spójne z rozwiązaniami *lex generalis* zawartymi w prawie o ustroju sądów powszechnych, ustawie o Sądzie Najwyższym oraz ustawie o statusie Sędziów TK, ale także nie są nawet spójne z analogicznymi przepisami ustawy okołobudżetowej na 2021 r. i ustawy okołobudżetowej na 2022 r. Oznacza to, że ustawodawca w tej materii kieruje się daleko posuniętą uznaniowością. Ta uznaniowość nie zapewnia sędziom konstytucyjnym gwarancji wysokości ich przyszłych dochodów oraz nie chroni ich przed potencjalnymi manipulacjami ze strony ustawodawcy. Wobec tego zasady wynagradzania sędziów uregulowane na mocy art. 7, art. 8 i art. 9 ustawy okołobudżetowej na 2023 r.

nie spełniają warunków brzegowych określonych w orzecznictwie TK. Na tej podstawie należy uznać, że art. 8 i art. 9 ustawy o budżecie na 2023 r. są niezgodne z art. 178 ust. 2 Konstytucji, a art. 7 ustawy o budżecie na 2023 r. jest niezgodny z art. 195 ust. 2 Konstytucji. ”. W ocenie Sądu Okręgowego, nie tylko argumentację podniesioną przez Trybunał Konstytucyjny należy przenieść odpowiednio do oceny 8 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2022, ale należy także dostrzec, że Trybunał Konstytucyjny niejako pośrednio, w uzasadnieniu negatywnie ocenił spełnienie tzw. warunków brzegowych określonych w orzecznictwie TK również przez art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2022 . Istotne jest również, że to na Sądzie a quo i Sądzie ad quem w niniejszej sprawie spoczywa obowiązek oceny zgodności z Konstytucją art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2022 oraz, w razie negatywnego wyniku takiej kontroli, odmowa zastosowania ww. przepisu: ze względu na bezpośrednie stosowanie Konstytucji (art. 8 ust. 2 in principio Konstytucji RP) oraz podległość Sądu jedynie Konstytucji RP i ustawom (art. 178 ust 1 Konstytucji RP). Uchylenie się od takiej oceny mogłoby w praktyce niweczyć prawo powódki do sądu zagwarantowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Co istotne, wątpliwość budzi możliwość dokonania w chwili obecnej takiej oceny przez Trybunał Konstytucyjny. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 59 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, Trybunał na posiedzeniu niejawnym wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania, jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał. Trybunał nie umarza postępowania z przyczyny, o której mowa w ust. 1 pkt 4, jeżeli wydanie orzeczenia w postępowaniu zainicjowanym skargą konstytucyjną jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 59 ust. 3 ustawy o TK). Jak z kolei wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie K 18/15 (OTK Seria A 2016, poz. 67), której przedmiotem była skarga Rzecznika Praw Obywatelskich o zbadanie zgodności art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz.U. poz. 1877) w zakresie dotyczącym Rzecznika Praw Obywatelskich oraz sądów i trybunałów wymienionych w art. 139 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, ze zm.) z art. 2, art. 173 i art. 210 Konstytucji, „Ustawa budżetowa, zawierająca plan finansowy państwa, uchwalana jest na rok budżetowy, którym jest rok kalendarzowy. Z istoty tej ustawy wynika, że z końcem roku budżetowego traci ona moc obowiązującą. Upływ czasu, na jaki uchwalona została ustawa budżetowa, powoduje konieczność wyczerpania środków określonych w budżecie państwa zgodnie z ich przeznaczeniem. Po zakończeniu roku budżetowego wygasają bowiem, co do zasady, tytuły dokonywania określonych w niej wydatków. (...) Utrata mocy obowiązującej całego aktu normatywnego przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny, następująca na skutek uchylecia tego aktu albo upływu czasu, na który został ustanowiony, powoduje umorzenie postępowania na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 TKU97. Orzekanie o zgodności z Konstytucją uchylonych przepisów jest dopuszczalne wówczas, gdy - mimo ich uchylecia - mogą być nadal stosowane na podstawie normy intertemporalnej miarodajnej dla danej kwestii (zob. np. wyrok TK z 31 stycznia 2001 r., sygn. P 4199, OTK ZU nr 1/2001, poz 3) albo, gdy wydanie orzeczenia jest konieczne do ochrony konstytucyjnych wolności i praw (art. 39 ust. 3 TKU97). ”. Powyższe należy skonfrontować z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 roku w sprawie K 1/23. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny uznał analogiczny przepis art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2023 za niezgodny z przepisem art. 178 ust. 2 Konstytucji RP, czyli przepisem o charakterze ustrojowym, tj. nie dotyczącym konstytucyjnych wolności i praw. Co prawda przedmiotem wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego było także zbadanie zgodności art. 8 ustawy o budżecie na rok 2023 z art. 31 ust. 3 w związku z art. 178 ust. 2 Konstytucji, a przedmiotem połączonego wniosku Krajowej Rady Sądownictwa było zbadanie ww. przepisu z m.in. art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, ale w tym zakresie postępowanie zostało przez Trybunał Konstytucyjny umorzone. Powyższe rodzi obawy, czy kontrola konstytucyjności art. 8 ust. 1 ustawy o budżecie na rok 2022 może być obecnie przedmiotem pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego w trybie przewidzianym w art. 193 Konstytucji RP lub skargi konstytucyjnej przewidzianej w art. 79 Konstytucji RP.

W konsekwencji powyższego, na podstawie art. 385 k.p.c., sąd odwoławczy oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną.